

PO ODHODU SOVJETSKIH DRŽAVNIKOV

Hruščevov obisk in tržaški Slovenci**Vidali se umika - Pošteni Italijani podpirajo Slovence -
Predvsem pa je potreben složen nastop naših strank**

Hruščevov govor na zemunskem letališču, v katerem je mogočni gospodar Sovjetske zveze prosil Tita javno oprostitev za vse krivice, ki jih je Kominform zagrešil zoper sedanje voditelje Jugoslavije, je izzval velikanski odpor v glavnem tajniku tržaške komunistične stranke Viktorju Vidaliju.

Kdo bi se temu čudil? Komunisti Italije, Francije in ostalih držav so po Titovi izključitvi iz Kominforma zavzeli sicer tudi ostro protititovsko stališče, toda to je bila več ali manj le postranska vsebina njihovega programa. Za Vidalija je pa bila borba proti Titovi Jugoslaviji tako rekoč temelj vse njegove politike.

Med titovci in protititovci na Tržaškem je leta 1948 zavladovalo tako sovraštvo, da so drug drugega metali z nasiljem iz društvenih sedežev ter se med seboj pretepali.

Kdo je mogel pričakovati, da bo Vidali po sedemletnem srditem boju proti Titu sedaj naenkrat javno priznal, da je bila vsa politika njegove stranke zgrešena in krivična? To bi pomenilo, da je dolgih sedem let govoril množicam neresnico. Takega moralnega samomora ni hotel izvršiti.

Zato je Hruščevov govor odklonil in obsojal, a s tem prišel čez noč v odkrit spor ne le s Kremljem, temveč tudi s komunistično stranko Italije. Togliattijev namestnik Longo ga je nemudoma poklical na odgovornost in zahteval, da se podvrže Hruščevu.

Spor je dvignil prah tudi v inozemstvu. Vsi so čakali, kaj se bo sedaj zgodilo. Govorili so, da je Vidalijeva usoda zapečatená: Togliatti bo ustanovil na Tržaškem poseben odsek svoje stranke ter pozval vse prave komuniste, naj gredo v boj proti »izdajalcu Vidaliju. Položaj Vidalijev se je zdel brezupen. Kako naj zmaga v odkritem boju s Hruščevom in Togliattijem? Ves svetovni komunizem bo proti njemu.

SPRETEN MOŽ

Toda kaj se je zgodilo? Vidali je v glavnem glasilu italijanskih komunistov l'Unità iznenada objavil razgovor, v katerem je spravo med Titom in Moskvo javno pohvalil, češ da je treba »vse, kar služi miru, le z veseljem in ponosom pozdraviti.« Delo je pa priobčilo članek, ki se končuje s klicem: »Naj živi nerazrušeno sovjetsko-jugoslovansko prijateljstvo!«

Jasno je, da Vidali tega ni mogel storiti s posebnim »veseljem in ponosom«, kakor trdi Unità, temveč iz golega političnega računa. Najprej je Hruščevov govor obsodil in tako dokazal tržaškimi pristašem, da je še zmerom istega mišljenja o Titovi Jugosla-

viji. On ničesar ne preklicuje! On se ne ponižuje!

Z očitnim umikom je pa dokazal, da je navzlic vsemu discipliniran komunist. Kremlju se je podvrget samo zastran »višjih koristi proletariata« in da ne razcepi komunističnega gibanja.

Tako — si je mislil — sem zadovoljil vse: tržaške pristaše, Togliattija in Kremelj. Povrhu sem rešil svoj značaj in svojo oblast na Tržaškem. Priznati je treba, da je Vidali vse, kakor spreten človek: iz zadrege se vleče tako, da bi bil tudi to pot »volk sit in koza cela«. Ali se mu bo to posrečilo, je seve drugo vprašanje. Mi sodimo, da je kljub vsemu

njegov položaj v Trstu zelo omajan. Nov položaj zahteva novih ljudi. Morda ga bodo povišali, ali težko si je misliti, da bi politik, ki se je 7 let boril proti Titovi Jugoslaviji, mogel postati sedaj zagovornik popolnoma nasprotna politike v naših krajih.

Nas pri sporu med Vidalijem, Togliattijem, Hruščevom in ostalimi komunisti zanima le to, kako bo vse to vplivalo na narodni položaj tukajšnjih Slovencev. Ideološke razprave med komunisti raznih struj se nas ne tičejo. To naj opravijo sami med sabo.

Priznati pa moramo, da pomirjenje med kominformisti in titovci doslej ni bilo v škodo tržaških Slovencev. Nasprotno!

Slovenci in spor s kominformom

Ta spor je močno škodoval narodnim koristim slovenskega prebivalstva. Sovraštvo med obema organizacijama je zavzemalo večsah kaj čudne oblike. V Miljskih hribih in Trstu so premnogi kominformisti enačili titovstvo s — slovenstvom. Preprosti ljudje so videli v slovenskih šolah enostavno — titovske ustanove. V Rocolu se je n. pr. zgodilo, da so slovenske kominformistične matere vpisovale iz sovraštva do Tita svoje otroke v laške šole. Isto je bilo v Miljskih hribih, kjer so bile v nekaterih slovenskih kominformističnih vaseh ukinjene slovenske in odprte italijanske šole. To v slovenskih krajih in po volji Slovencev!

Kominformizem se je pojavljal kot razkrajajoča in raznarodovalna sila med našim ljudstvom. Bili smo že tako daleč, da so nekateri slovenske kominformiste enostavno črtali iz slovenskega narodnega občestva. To tem bolj, ker je Vidali ob vsakem še tako opravičenem protestu tukajšnjih Slovencev takoj pokazal na cono B, češ da so tam razmere še hujše. Tako je dejansko slabil in ovi-ral borbo našega ljudstva za narodno enakopravnost. Zdelo se je, da je dogovorjen z italijanskimi nacionalisti.

Odkar je pa postalo jasno, da se približuje sprava med Titom in Moskvo, se je začela politika tržaških kominformistov vidno spreminjati. Njihovo slovensko krilo se je približalo ostalim slovenskim strankam in zagovarjalo misel, naj gredo vsi Slovenci združeno v boj za uresničenje posebnega statuta.

Slovenski kominformisti so zahtevali ustanovitev Narodnega sveta in postali odločni branitelji enotnega nastopa Slovencev v vseh skupnih narodnih zadevah. To je bilo za naše ljudstvo zelo važno, kajti kominformisti so najmočnejša politična organizacija trža-

ških Slovencev. Vidali je dobil pri zadnjih volitvah 33 tisoč glasov, od katerih je najmanj ena tretjina slovenskih.

V zadnjem času so pa šli tržaški kominformisti še en korak dalje. Pretekli teden je »centralni komitet« njihove stranke imel sejo, na kateri je razpravljajal o narodnem položaju tržaških Slovencev ter sklenil, da morajo njihovo borbo za uresničenje posebnega statuta podpreti vsi tržaški komunisti, torej tudi italijanski.

Poročilo je imel sam Vidali. Stranka bo delala z vsemi silami na to, da se vse slovenske politične skupine ne glede na ideološke razlike združijo v borbi za poseben statut in narodno enakopravnost slovenskega prebivalstva. Ker je stvar Slovencev pravična, je dolžnost celokupnega proletariata in vseh naprednih Italijanov, da slovenske zahteve podpirajo.

Centralni komitet je mnenja, da je enotnost Slovencev potrebna, čeprav voditelji nekaterih slovenskih strank zanjo niso posebno navdušeni. Toda množice zahtevajo v narodnih stvareh slogu in zato naj ljudstvo vpliva na voditelje, da bo enoten nastop brezpogojno zagotovljen.

POGOJI ZMAGE

Četudi nas od kominformistov ločijo globoke idejne razlike in smo njihovo politiko večkrat ostro odklanjali, moramo njihovo sedanjost pobudo samo odobravati.

Za vsakega mislečega človeka je namreč jasno, da bodo tržaški Slovenci mnogo lažje prišli do pravice, ki jim jih jamči poseben statut, ako v svojem boju ne bodo popolnoma osamljeni.

Za nas Slovence je neprecenljive važnosti, da tudi čim več Italijanov zagovarja in pod-

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

ADENAUERJA VABIJO V MOSKVO

Ni se še polegel prah, ki ga je dvignil Hruščevov obisk Jugoslaviji, ko so sovjetski državniki spet presenetili mednarodno javnost.

Povabili so nemškega kanclerja Adenauerja, naj pride v Moskvo urediti odnose med obema državama. Pogajati se hočejo naravnost z Nemčijo in izločiti vse posredovalce.

Kaj to pomeni? Gre lahko samo za obnovo diplomatskih in gospodarskih zvez, ki so danes pretrgane, ali pa za mnogo resnejšo stvar.

Zanimivo je vsekakor, da so v Moskvi doslej označevali Adenauerja za »fašista«, »klerikalca« in pomagača »ameriških imperalistov«, sedaj ga pa iznenada vabijo na prijateljski pogovor, ne da bi mu stavili kakršen koli pogoj: od njega ne zahtevajo niti tega, da bi ustavil oboroževanje.

Na zapadu se boje, da bodo Rusi skušali na vse načine odtrgati Nemčijo od njenih zahodnih zaveznikov. Adenauerju utegnejo ponuditi združenje zapadne in vzhodne Nemčije in mu pustiti celo lastno vojsko, samo da se ne priključi nobenemu taboru in ostane nevtralna.

Kako naj Adenauer tako ponudbo odkloni, ko ves nemški narod hrepeni po zedinjenju in vojaški varnosti? Če pojde v Moskvo, njegovo stališče ne bo lahko. V rokah 80-letnega Adenauerja leži sedaj usoda njegove domovine in Evrope.

HRUŠČEV V BOLGARIJI

Po zaključku pogajanj s Titom se je gospodar Rusije Hruščev odpeljal z letalom v Bolgarijo. Tu je na velikem shodu poudarjal pomen jugoslovansko-sovjetskega sporazuma za delavce vsega sveta in za mir med narodi.

Posledica bo, da se sedaj tudi odnosi med Bolgarijo in Jugoslavijo prav gotovo zboljšajo. Kaj je z združenjem med Bolgari in ostalimi južnoslovanskimi narodi, ki jo je bil Stalin preprečil? Edino če Hruščev to zedinjenje podpira, lahko popravi stare krivice Moskve.

OBRAMBA ZA BODOČO VOJNO

Nemci so temeljiti in mislijo tudi na morebitno vojno. Zato je njih vlada ukazala, da mora vsaka nova hiša imeti protiletalsko zaklonišče. Ravno tako vse šole in javni obrati. Ustanovili so posebne skupine, ki naj urejajo beg v zaklonišča; drugi oddelki bi reševali ranjence, prinašali prvo pomoč in se brzo pomikali iz kraja v kraj.

Pri nas se za take stvari nihče ne zmeni.

MED SLADKORNE NASADE

Pretekli teden je parnik Toscanelli spet odpeljal v Avstralijo 60 Tržačanov. Šli so s trebuhom za kruhom, ker doma ne najdejo zaposlitve. Delali bodo v nasadih sladkornega trsa, kjer je življenje zelo trdo in naporno. Koliko jih bo umrlo daleč od rodne zemlje! Ob slovesu so sorodniki jokali.

POMOČ JUGOSLAVIJI

Amerika bo kljub sporazumu, ki ga je Tito sklenil s Sovjetsko zvezo, pošiljala Jugoslaviji pomoč v živilih, da se prebije da prihodnje letine: v juniju in juliju bodo iz-

tovorili v jugoslovanskih lukah 280 tisoč ton žita in 25 tisoč ton sladkorja.

Pred nekaj dnevi so Amerikanci sklenili to pomoč povečati in poslati povrh še 6 do 10 tisoč ton slanin. Iz tega vidimo, da Hruščevov obisk ni prav nič pokvaril odnosov med Jugoslavijo in Ameriko.

ITALIJANI SE ŠE ZMEROM SELIJO

Vsak mesec prihajajo iz cone B trume Italijanov: en mesec 1400, drugi 1300, tretji 1200 in tako naprej. Če se to ne ustavi, bodo iz cone zginili vsi Italijani. Njih voditelji si belijo glave, kako bi ta žalostni beg zajezili.

Sredstvo je zelo preprosto: oblastva naj pokličejo predse vsakega begunca ter ga vprašajo, *zakaj je moral zapustiti cono*. Če ni bilo resnih vzrokov, naj mu vzamejo podporo in ga pošljejo nazaj. Namesto da odjeda tukajšnjim domačinom kruh in večja stanovanjsko krizo, naj gre braniti svojo rodno zemljo. Cilj bi moral biti, da se čim več beguncev vrne domov. Saj to je bil namen londonskega sporazuma.

DOLŽNOSTI ČASNIKARJA

V Rimu je bilo mednarodno zborovanje časnikarjev, katerim je papež govoril o dolžnostih pisateljev in novinarjev. Vi ste tisti — je dejal — ki ustvarjate javno mnenje. Pri navidezno tako brezpomembni novici je zelo važno, kako jo časnikar poda in poharva. Vesten novinar ne sme prikazovati dogodkov po svoje. Biti mora nepristranski in služiti vedno in povsod resnici in pravici.

Kako lepo bi bilo, če bi se tega vsaj vsi katoliški časnikarji držali.

NEHRU V MOSKVI

Voditelj Indije Pandit Nehru se nahaja v Sovjetski zvezi, kjer so ga sprejeli s kraljevskimi častmi. Posredovati hoče med vzhodnim in zapadnim taborom.

Na svečani pojedini v Kremlju je čestital sovjetski vladi, ker je »v zadnjem letu storila mnogo, da se odstranijo vzroki mednarodne napetosti. Svet zahteva mir!« je Nehru zaključil.

SEDAJ RAZGOVORI Z ZAPADNJAKI

Po odhodu sovjetskih državnikov bodo imeli Jugoslavlani nov sestanek v Beogradu: to pot s predstavniki zahodnih velesil, da razpršijo morebitno nezaupanje.

Ameriški veleposlanik v Jugoslaviji Ridleberger je odpotoval v Združene države na poročanje. Nisem opazil — je izjavil časnikarjem — da bi se bilo prijateljstvo med Ameriko in Jugoslavijo ohladilo. Nasprotno, v zadnjem času je postalo »še pristranejšee«.

TELEFON SE PODRAŽI

Iz Rima je prišla vest, da bo s 1. julijem povišana pristojbina na telefon za 10 odstotkov. Ukrep vzbuja med občinstvom veliko nezadovoljnost.

NOV ZNAK

Med Avstrijo in komunistično Ogrsko je bil obmejni promet 10 let tako rekoč ukinjen. Sedaj so ga spet odprli in dovoljujejo ljudem, da svobodno obiskujejo sorodnike in znance v obeh deželah. Nov znak, da se sovjetska politika ublažuje.

Hruščev kot človek

Ko je prišel v Jugoslavijo, so bile oči vseh časnikarjev vanj uprte. Vedeli so sicer, da Hruščev ni niti Lenin niti Stalin, a vsega kor izreden človek, če se je kot bivši rudar povzpел do oblasti nad Sovjetsko zvezo.

Novinarje je vsaka malenkost na Hruščevu zanimala: njegova glava, njegov trebuh, njegovo oblačilo in obnašanje. Naredil jim je vtis dobričine, ki ima s Stalinom to skupno potezo, da ob ugodni priliki rad srkne dobro in krepko kapljico.

Tako je storil tudi ob poslovnem sprejemu v Beogradu: pod vplivom izvrstne »vodke« je začel sredi dvorane mahati z rokami in na glas poveljevali mir in razlagati njegove prednosti. Nato je zgrabil zunanjega ministra Popoviča za vrt, ga stresel in dejal: »Eh, Popovič, zdi se mi, da nimaš prav...«

Tujim časnikarjem je očital, da ne poznajo Rusije. »Kako naj jo poznamo — se je odrezal ameriški novinar — če ne moremo tja potovati?« — »Ali hočete vizum?« je vprašal Hruščev. »Že jutri ga lahko imate!«

Takoj je pristopil še nemški časnikar, da tudi on želi vizum. Drugi dan sta oba vložila prošnjo.

Mikojan je prijel Hruščeva pod pazduho in silil domov. »Saj res,« se je ta vdal, »mislil, da smo preveč pili.«

Zanimivo je bilo Hruščevovo potovanje po Sloveniji. Ko se je vozil z Mikojanom in Kardeljem po Gorenjskem, je nenadoma počila guma in je bilo treba avtomobil popravljati. Medtem sta Hruščev in Mikojan stopila na cvetoč travnik in začela rokoborbo, kakor je ljudska zabava v Rusiji. Niti slutila nista, da ju skrivaj fotografira časnikar. Za sliko mu sedaj ponujajo mnogo denarja, a je noče dati. Visoko ceno ima tudi druga fotografija: ona, ki kaže, kako Hruščev poljublja roko Titovi ženi Jovanki. Stane baje 1000 dolarjev ali 635 tisoč lir.

ŠOPEK MARJETIC

Ko sta končala borbo na travniku, sta začela trgati marjetice. Nato je Hruščev z le njemu lastnim poklonom in smehljajem podaril šopek Kardelju.

V tovarni Litostroj je dokazal, da se zna tudi šaliti. »Povejte mi,« je vprašal zastopnika delavcev, »kaj vam je ljubše: da imate mnogo ali malo dela?«

»Razume se, da imamo mnogo dela!« Hruščev ga je potrkal po rami: »Ste pa pridni, prav zares pridni...«

Hruščev je hotel nadalje vedeti, ali daje komunistična stranka delavcem v Litostroju navodila, kako treba delati.

»Delo je delo,« so mu odgovorili, »in se mora opraviti po predpisih stroke in ne stranke. Ko nam naročijo turbino, izgotovimo pač dobro turbino in se ne sprašujemo, kaj misli o turbinah stranka.«

»Glej, glej,« je vzkliknil Hruščev, »vi torej delate tako. Saj je menda res dobro. Moram celo izjaviti, da ima stvar lahko svoje prednosti... O tem bom poročal v Rusiji, brž ko se vrnem.«

Časnikarji so se zanimali tudi za Hruščevove hlače. Ko je prišel, so imele lèpe, ravne gube, pozneje so se hudo zmečkale: na kolienih so zadobile obliko dveh velikih loncev, ki sta mahedrila zdaj na levo, zdaj na desno.

Toda mož se za to ni prav nič menil. Pravijo, da so mu tudi v Rusiji take reči deveta briga.

Hruščevov obisk in tržaški Slovenci

(Nadaljevanje s 1. strani)

pira naše zahteve po socialni, politični in narodni enakopravnosti.

Bivši neodvisneži iz Fronte dell'Indipendenza in Blocco Triestino, ki so pri zadnjih volitvah zbrali 27.000 glasov, so se že izjavili, da se mislijo boriti za brezpogojno spoštovanje posebnega statuta. Po odhodu zavznikov so se združili v novi enotni organizaciji Unione Triestina in proglasili načelo, da morajo Slovenci naših krajev uživati v vsakem pogledu iste pravice kot Italijani. Ta organizacija ima zelo mnogo pristavev in bo igrala v Trstu še precejšnjo vlogo.

Med branitelje posebnega statuta je stopila sedaj tudi Vidalijeva stranka, ki je imela pri zadnjih volitvah 33.000 glasov.

Že sedaj vidimo, da Slovenci v svojem boju ne bodo osamljeni. Saj se tudi v drugih italijanskih strankah oglašajo čedalje več ljudi, ki pravijo, da v naših krajih ne bo nikdar miru, ako se Slovenci in Italijani ne po-

ravnajo ter najdejo obliko poštenega sožitja. Prvi korak v boljšo bodočnost je uresničenje posebnega statuta.

Naš cilj bi moral biti, da se število pravično mislečih Italijanov toliko časa več, dokler ne dobi na Tržaškem večine ter prevrne italijanskega javnega mnenja, o katerem vemo, da je danes Slovincem sovražno. Edino tako je mogoče ukrotiti zagrizene italijanske nacionaliste, ki so žal na oblasti in zastrupljajo odnose med sosednima narodoma in državama.

Kar Slovenci krvavo potrebujemo, je dvojje: najprej *čvrsto in borbeno edinost v skupnih narodnih zadevah med nami samimi* in pa čim izdatnejšo pomoč dobromislečih Italijanov.

Slovenci bodo zmagali, ko postanejo njih zahteve splošna stvar demokracije, socialne pravičnosti in človeškega napredka, za katero pojdejo v boj vsi pošteni ljudje obeh narodnosti naših krajev.

NOVICE

OGROMNO POSOJILLO

Mednarodna banka je posodila Italiji 70 milijonov dolarjev. Denar bodo uporabili za gospodarski razvoj Južne Italije in Sicilije. Zgradili bodo nova industrijska podjetja, električne centrale in namakalne naprave.

To je le prvi obrok, kajti Italija bo prejela vsega 210 milijonov. Posojilo je lep Seelbov uspeh, ki so ga razglasili tik pred volitvami v sicilijansko pokrajinsko skupščino.

ZASLUŽEN VZGOJITELJ

Na binkošti je Cerkev proglasila za blaženega Francoza M. Champagnata. Kdo je to? Ustanovitelj reda maristov, ki zbirajo zapuščeno mladino v posebne šole. Champagnat je vpeljal nova moderna sredstva poučevanja.

NAŠE ŠOLE NAJ SE UZAKONIJO!

Slovenski profesorji v Gorici so sestavili spomenico na ministrstvo prosvete, v kateri zahtevajo uzakonitev naših srednjih šol.

To ni prva spomenica. Prvo so poslali že leta 1948 in dobili odgovor, da predsedništvo vlade že proučuje zakonski načrt. Ker proučevanja ni hotelo biti konec, so upotili v Rim dve novi vlogi, ki sta pa ostali — brez odgovora.

Kasneje je prišla vest, da bo vlada uzakonila šole v Gorici istočasno z nemškimi na južnem Tirolskem, vendar tudi to so bile prazne besede.

Sedaj je pa dr. Palamara obljubil, da bo Rim uzakonil slovenske šole na Tržaškem še pred začetkom šolskega leta. Zakaj naj bi zakon ne veljal tudi za Goriško? Slovenci smo vendar ena sama narodna skupnost.

To je napotilo naše goriške profesorje, da so sestavili četrto spomenico. Ker gre za važno zahtevo vseh Slovencev, stoji vse naše ljudstvo odločno in sklenjeno na strani profesorjev. Skrajni čas je že, da Rim uredi naše šolstvo na Goriškem, na kar naš narod že 10 let zaman čaka.

nja. Iz učilnic je odpravil palico in združil učence in učitelje v nekako družino. Učenci naj ne samo poslušajo in prejemajo, temveč tudi sami sodelujejo pri oblikovanju lastnega znanja in značaja.

Njegov red šteje danes 13.000 članov in poučuje četrto milijona učencev.

MEDNARODNO ZBOROVANJE

V Gradežu so se te dni zbrali številni zdravniki iz Nemčije, Avstrije, Švice in Saarskega ozemlja. Vseh skupaj jih je 1200, spremlja jih pa še nad 1300 oseb. Tako imenitnega zborovanja ni še videl Gradež.

Hotelirji in gostilničarji bodo lepo zaslužili.

ZAREKLO SE MU JE

Dva dečka v Trstu sta našla listnico, polno bankovcev. Mimo pride šofer z bencinsko posodo v roki in jima odvzame denar, češ da ga »ponese na policijo«. V resnici ga je pa nesel v svoj žep.

Zadeva se je res končala na policiji: tu se je šofer zaklinjal, da mu je stvar neznan, da njega v tisti ulici sploh ni bilo in da o bencinski posodi nič ne ve.

»Ali je bila posoda polna?« vpraša policaj. »Seveda,« odgovorita dečka, »saj jo je komaj nosil.«

»Vidite,« zavpije šofer, »kako lažeta! Posoda je bila prazna.«

TIČEK SE JE UJEL

Kakor prej o zadevi Montesi tako pišejo zdaj vsi listi o zadevi Jacopetti. Ta je mlad časnikar in sin bogatega očeta. Ker ni več vedel, kako bi se zabaval, je v družbi odličnih prijateljev in prijateljic zvalil k sebi 13 letno ciganko Jolando Caldaras, ki je pozneje povedala, kaj vse je lepa družba z njo počenjala.

Posledica je bila, da so tička obsodili na dolgoletno ječo. Tedaj jo je lepo iztuhtal: sklenil je vzeti ciganko za ženo in po poroki so ga res takoj izpustili. Brž ko je bil na svobodi, je pa dal Jolandi 1 milijon, zato da naj izjavi, da noče z Jacopettijem živeti, in zakon naj se razveljavi.

Toda Jolandini sorodniki so mu načrt prekržali. Sedaj mora ciganskega otroka obdržati za ženo ali romati spet v ječo!

„KDOR ZANIČUJE SE SAM...“

Prvi pogoj, da se naš narod na svoji zemlji uveljavi, je, da se Slovenci znajo boriti za svoje pravice.

Kako naj pričakujemo, da se drugorodeci zavzamejo recimo za posebni statut, če ga mi sami ne spoštujemo? Saj je to nemogoče! — poreče marsikdo. In vendar se je to zgodilo.

Mi se načelno ne spuščamo v prepire in mnogi nam hudo zamerijo, da niti na najkrievnejše napade ne odgovarjamo. To delamo premišljeno, ker vemo, da je naše ljudstvo prerokanj že do grla sito. Toda v tem primeru nam najosnovnejša dolžnost do naroda nalaga, da spregovorimo jasno besedo.

Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor imajo skupen konzorcij, ki vzdržuje gradbenega inženirja za javna dela na njih ozemlju. To službo je začasno vršil Slovenec inž. Šturm in bi jo lahko še danes, da ni posegla vmes prefektura: zahtevala je, naj se razpiše natečaj za stalnega vodjo tehničnega urada.

Vsakomur je bilo jasno, da bo službo dobil Italijan in da bomo Slovenci spet zgubili pomembno postojanko, in to v samem slovenskem podeželju. Predsednik konzorcija nabrežinski podžupan g. Egon Floridan bi se bil moral z vsemi silami zavzeti, da odvrne od Slovencev škodo, ki jim je grozila. O položaju bi bil moral obvestiti vodstva vseh slovenskih strank, da v zadevi nekaj skupnega ukrenejo.

Namesto tega se je »opozorilu« prefektura takoj vdal, sklical na tistem sejo odbora konzorcija in razpisal natečaj, v katerem mu niti na um ni padlo zahtevati, da mora novi inženir poznati poleg italijanščine tudi slovenščino.

To je storil, četudi je v posebnem statutu jasno rečeno, naj bo na našem ozemlju uradovanje dvojezično. Po mnenju tega prvaka Slov. dem. zveze je torej znanje slovenščine navzlic londonskemu sporazumu celo na slovenskem podeželju — nepotrebno!

Po besedilu natečaja bi prišel lahko v naše vasi kakršenkoli tujec iz Sicilije: domačini naj bi se učili jezika prišleka in ga povrh lepo vzdrževali.

In na mesto g. Šturma je res bil imenovan italijanski inženir Fulvio Uxa. Mož je Tržičan in mi nimamo nič proti njegovi osebi, trdimo le, da ne more vršiti službe med Slovenci, ker ne razume našega jezika.

Ravnanje g. Floridana je izzvalo v slovenski javnosti po pravici vihar nevolje.

Dr. J. Agneletto je na zadnjem obnem zboru svoje stranke trdil, da sta »danes na Tržaškem edino SDZ in Slov. kat. skupnost«, ki nosita »dosledno in neustrašno in neomajno« pokonci prapor slovenske narodnosti.

Kar je njih prvak naredil, je pa nekaj drugega: prapor slovenske časti in slovenskega ponosa je urnih korakov nesel na kaščo. Proti toliki politični nezrelosti in narodni mlačnosti bodo morali ostali Slovenci nekaj ukreniti!

SVETEL PAPIR

Na tehnični visoki šoli v Darmstadtu na Nemškem so iznašli papir, ki se v temi sveti. Nanj lahko tudi tiskajo in z njega v temi berejo. Izum je koristen posebno za etikete v mračnih kletih.

Dopisi iz Tržaškega

LEPA KULTURNA PRIREDITEV NA KONTOVELU

Moški zbor proseško-kontovelskih fantov in mešani zbor barkovljanskega prosvetnega društva sta preteklo nedeljo nastopila v društveni dvorani na Kontovelu. Oba zbora vodi pevovodja g. Milan Pertot. Koncertni spored je bil izredno lep, saj je vseboval umetne in narodne pesmi, ki sta jih izvajala bodisi moški, bodisi mešani zbor.

Ne pretiravamo, če rečemo, da se na Kontovelu že zdavnaj ni slišalo tako lepo petje. Proseško-kontovelski fantje, 14 po številu, tvorijo nekaj dvojni oktet. Mlado pevsko skupino odlikujejo izredno lepi in krepki glasovi, ki jih morejo dati le mlada grla. V zboru ne izstopa noben glas. Pesem doni, kakor da bi prihajala iz orgel. Med izvajanjem smo ugotovili izredno ubranost, umerjeno dinamiko in lepo izgovarjavo zbor. Če bo zborček nadaljeval z marljivim delom — in o tem ne dvomimo, ker je še mlad — bomo v doglednem času lahko slišali od njega petje na najvišji umetniški ravni.

Tudi barkovljanski mešani zbor je izborno izvršil svojo nalogo. Kljub pomanjkanju pravih tenorskih glasov se zbor odlikuje po natančnem izvajanju tudi težjih pesmi, izmed katerih so bile nekatere zelo zahtevne.

Nekaj svojstvenega so bile nad 100 let stare barkovljanske pesmi, pete v domačem narčju, ki so občinstvo navdušile zaradi svojega posebno navihanega besedila.

Vsa čast gre pevovodji g. Milanu Pertotu, ki se je prav gotovo moral močno truditi, da nam je predstavil oba zbora na taki, lahko rečemo, zavidljivi stopnji ter nam pripravil večer, poln lepote.

V NABREŽINI

V nedeljo, 29. maja, je po kruti in zavrtni bolezni preminil v tržaški bolnici g. Bogomil Makovec. Star je bil šele 44 let. Pokojni je bil po poklicu klesar, po značaju pa miren in pošten človek. Bil je zaveden Slovenec in krščanski mož ter zelo vnet član pevskega zbora v Nabrežini. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala številna množica, domača godba pa mu je igrala žalostinke.

Na pogrebu smo pogrešali pevce, da bi svojemu pridnemu sodelavcu zapeli v slovo, kot je v navadi.

Pokojnikovi ženi, gospe Lički, ter ostalim sorodnikom izrekamo ob krivki izgubi naše globoko sožalje. Blagi Bogomil pa naj v miru počiva.

Naši malčki iz vrta so zaključili šolsko leto s primernim nastopom ter z odlično uspešno razstavo. Vrtnarici gospodični Mariji Boletovi naj gre naša zahvala in priznanje.

CEROVLJE

Naša šola je priredila v nedeljo, 5. junija, na šolskem dvorišču zaključno prireditev, ki je kot vsako leto prav odlično uspela. Deklamacijam so sledili prizorčki in petje, a najlepše so bile rajalne vaje. V burki Pred sodnikom so nastopili vsi učenci in želi burno ploskanje za živahno podajanje, ki je vzbudilo obilo smeha. Tudi najmanjše deklice s svojimi punčkami so se kar imenitno odrezale.

Ponosni smo na naše malčke in se ob tej priliki s hvaležnostjo spominjamo naših

učiteljic, ki so položile v prireditev nemalo truda.

SALEŽ

V nedeljo, 5. junija, so nas naši malčki razvedrili z zaključno prireditvijo. Rajalne točke — Rajajmo . . . , Navzgor se širi rožmarin . . . , Kad si cigo zaželi . . . , ki so jih izvajale deklice, so bile res ljubko podane. Prizorček s petjem in z rajalnimi vajami Čudežne punčke je vse navzoče, ki jih ni bilo malo, očaral. Mali igralci so nastopili pogumno in brez vsake zadrege. Višek smeha pa je nudil prizor Tinček in Tonček.

Veseli smo zapustili naše šolsko poslopje in ponosni smo na naše male umetnike. Učenci morajo biti zelo hvaležni učiteljem za trud in potrpljenje, ki ga imajo z njimi. Tudi odrasli smo našim šolnikom hvaležni in jim tudi na tem mestu izrekamo javno pohvalo.

RICMANJE

Zaključna šolska prireditev povzroča letos našim otrokom in njihovim učiteljem neverjetne preglavice. Težave so nastale, ker manjkajo v vasi primerni prostori za nastop. Druga leta je bila na razpolago društvena dvorana, a je ta sedaj zaprta.

Oblastva, ki so dvorano dala zapreti, trde, da so to ukrenila, ker ni bil oder še tehnično odobren. Tako namreč zahtevajo obstoječi predpisi, za katere se zdi, da je policija šele letos zvedela.

Učitelji so najprej mislili, da bi šolsko predstavo imeli kar v učilnicah, čeprav so prostori tesni in nerodni in bi zaradi tega uspeh prireditve prav gotovo trpel. Vendar je tudi v to zadevo posegla policija, ki sedaj zahteva posebno dovoljenje, kakor da bi šlo za nastop kakšnega gledališča. Nekateri so predlagali, naj otroci nastopijo v dvorani v Borštu, a je bila večina učiteljev mnenja, da je Boršt za otroke predač in bi jih pot pre-

RAZSTAVE ROČNIH DEL

V nedeljo, 12. t. m., priredijo osnovne šole v Devinu, Cerovljah, Mavhinjah, Slivnem, Šempolaju, Saležu, Gabrovcu in Sesljanu vsakoletne zaključne razstave ročnih del. Razstave so odprte ves dan.

PRIREDITVE

V nedeljo, 12. junija, ob 3.30 popoldne bo v šolskih prostorih v Mavhinjah zaključna šolska prireditev. Na sporedu so prizor, pevske točke in deklamacije.

Osnovna šola v Nabrežini priredi v nedeljo, 12. t. m. ob 17. uri v kinodvorani krstno predstavo Skalarjeve pravljice igre v treh dejanjih »Princesa pastirica«.

Vabljeni!

ZAHVALA

Bivši učenci katinarske šole, organizatorji proslave 160-letnice ustanovitve slovenske šole na Katinari, izrekajo svojo zahvalo vsem kulturnim skupinam, ki so sodelovale na proslavi, dne 5. junija t. l., v Lonjerju kakor tudi vsem udeležencem.

več utrudila. Zato so sklenili, da bo prireditev 12. t. m. popoldne na šolskem dvorišču v Ricmanjih. Starši in prijatelji mladine so vabljeni, da se predstave polnoštevno udeležijo!

FERNETIČI

Naša vasica je postala znana širši javnosti, ko so leta 1947 potegnili v njeni neposredni bližini državno mejo. Kateri Tržanec je danes ne pozna? Nekateri meščani prihajajo k nam iz radovednosti, saj si še vedno predstavljajo, da je onkraj meje drugačen svet z drugačnimi ljudmi. Veliko večino pa privablja naš dober zrak in izvrstno vino ter gnjat, ki se dobe v naših gostilnah. Ni ga dneva, da bi nas ne obiskali domači gostje, še bolj pa tujci, ki prihajajo iz Jugoslavije ali vanjo odhajajo.

V zadnjih letih se je tu razvil živahen tujski promet, ki se zna še bolj razviti, če mu bodo vaščani in naša občina posvetili večjo pažnjo. Na tujce namreč zelo ugodno vpliva, če je kraj, ki ga obišče, čeden in smotrno urejen. Hiše naj bodo lepo ometane in pobarvane, dvorišča snažna, ceste ponoči razsvetljene in dobro ohranjene. Vse to so malenkosti, ki gospodarja seveda nekoliko stanejo, a mu z druge strani ogromno koristijo. Veliko tega je pri nas bilo že napravljenega, a nekaj bi se lahko še izpopolnilo. Upamo, da bodo naši ljudje uvideli in se sami prepričali, koliko gospodarsko korist prinaša celokupnemu ljudstvu tujski promet.

Že več časa govore, da bodo pri nas zgradili ljudsko hišo. Imamo namreč nekaj družin, ki bi nujno potrebovale stanovanja. Republiška občina je svoj čas že kupila zemljišče in ga dala na razpolago ustanovi IACAP, ki bi morala hišo sezidati. Upamo, da načrt ni šel v pozabo, temveč da ga bodo čimprej potegnili na svetlo in poskrbeli potrebnim družinam streho.

Resno opozorilo

Mnogi naši naročniki so se pritožili pri naši upravi proti raznim pismošam v mestu in na deželi. Marsikateri izmed njih si hoče prikrajšati pot in nerad prinaša Novi list na določeni naslov. Nekateri godrnjajo, češ da morajo delati dolge poti le zaradi našega lista, drugi pa si dovoljujejo na račun naših naročnikov celo neokusne šale in razne surovosti. Zaenkrat povemo vsem prizadejim, da naša uprava ne bo trpela zanemarjenja službenih dolžnosti s strani pismoš. Če tale opomin ne bo zalegel, bomo vse one, ki točno in dostojno ne izvršujejo svoje službe, javili poštnemu ravnateljstvu.

Dopisi iz Goriške

IZ PODGORE

V zadnji številki smo obvestili javnost o hitrem napredovanju gradbenih del za nove rayon-tovarne. Izrazili smo tudi upanje, da bo sprejeto v službo nekaj stotin brezposelnih delavcev. Naj poročilo še dodamo, da so se v zadnjem času izboljšale tudi delovne razmere. Uprava predilnice zaposluje vsak dan od 5 do 10 novih delavcev. Nedavno tega je bila namreč uvedena v predilnici trojna dnevna izmena. To pomeni, da je lepo število tkalnih strojev zaposlenih trajno po 24 ur dnevno. Trojna izmena omogoča vedno večjo proizvodnjo ter zaposlitev novih, tudi mlajših delavcev.

Dopisi iz Goriške

IZ PEVME

Pri nas je vedno kaj novega, a žal le malo dobrega. Preteklo nedeljo smo zopet imeli pogreb. Po težki, dobro uspeli operaciji je preteklo soboto umrl domačin Peter Brešan, upokojeni užitniški uslužbenec in posestnik, star 71 let. Bil je dober, priden gospodar in veren mož. Velika udeležba, zlasti moških iz naših vasi in mesta pri pogrebu, ki je bil preteklo nedeljo, je izpričala, da je bil pokojnik spoštovana oseba. Pevci iz domačih vasi in Gorice so mu pred odprtjem grobom zapeli pretresljivi in prelepi žalostinki »Vigred se povrne« in »Blagor mu, ki se spočije«. Blagi mož naj v Bogu počiva, užalošeni družini, zlasti ženi in sinu, pa naše globoko sožalje.

Da ne bodo v dopisu le žalostne stvari, naj še povemo, da smo imeli v nedeljo prvo sv. obhajilo. Otroci, kakih 15 po številu, so bili zelo veseli svojega dne. Vse je bilo v redu, le vreme nam je nagajalo. Kljub temu pa je bila udeležba vernikov lepa. Ganljivo je bilo videti ob vrsti presrečnih in veselih otrok pri mizi Gospodovi toliko ljudi.

OSLAVJE

Avtobusno podjetje ATA, ki vozi s št. 8 iz ulice IX. avgusta do Pevme, je s 1. junijem določilo nov vozni red. Ob delavnikih: Iz Gorice: 7.10, 8, 9.30, 12.40, 14, 15, 16, 17.20. Iz Pevme: 7.30, 8.30, 10, 13.15, 14.30, 15.15, 16.30, 18. Ob praznikih: iz Gorice: 14, 15, 16, 17, 18, 18.50, 19.40, 20.40. Iz Pevme: 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.10, 20, 21.

Oslavci smo se kar začudili nad novim voznim redom, ker vidimo, da ni vodstvo ATA prav nič upoštevalo naših upravičenih želja, ki smo jih razložili po listih in tudi ustno. Naše žive gospodarske potrebe nujno zahtevajo, da se proga št. 8 podaljša do spomenika na Oslavju. Saj moramo poleti vsak dan na trg, ker smo vrtnarji in sadjarji. Tudi županstvo ni storilo svoje dolžnosti, čeprav smo ga javno naprosili, naj pri ATA posreduje, da se voznja št. 8 podaljša do Oslavja. Ne razumemo, iz katerih razlogov ne ugodijo našim potrebam. Zato ponovno pozivamo upravo ATA, da čimprej podaljša voznjo do okostnice.

ŠTEVERJAN

V četrtek, 2. junija, se je z dvema avtobusoma pripeljalo k nam kar 90 profesorjev in profesorjev iz Tržaške. Bili so na izletu v Oglej in so si hoteli ogledati še goriško ravan in naše gorske velikane, zato so si izbrali Števerjan, ki nudi zares prelep razgled na vse štiri strani, zlasti pa na naša Brda. Ustavili so se pred ponosnim spomenikom, ki smo ga Števerjanci zgradili žrtvam druge svetovne vojne. Ko so si ogledali vse krasote naše zemlje, so se zbrali v gostilni na Dvoru, kjer jim je za glasbo in petje vneti pevovodja g. H. Srebernič zaigral na harmoniko.

Zadnja toča, ki je na vnebohod razsajala zlasti v jugoslovanskih Brdih, nas hvala Bogu ni prizadela. Pač pa nam je sodrica povzročila na sadju in zlasti še na češnjah zelo občutno škodo. Češnje so pordečile in zato odpadajo z dreves. Letos bo znatno manj češenj ko lani. Ni jih težko prodati, a trgovci nam nudijo zanje prenizko ceno, saj so jih

nakupovali v zadnjih dneh preteklega tedna le po 70 lir za kg. Na goriškem trgu pa smo jih v nedeljo prodajali po 140 lir kg. Zlasti dobro ceno ima na goriškem trgu letošnji grah, saj smo v zadnjih dneh zanj dobili po 100—125 lir za kg. Vidimo, da so pametno ukrenili kmetovalci, ki so ga veliko nasadili.

Ne bi bilo prav, ako bi se ne spomnili prve obletnice Novega lista, ki je skozi celo leto posvečal veliko skrb in ljubezni našemu trpečemu ljudstvu, zlasti kolonom in kmetom ter se dosledno boril za naše gospodarske koristi. Saj ni bilo skoro številke, da bi v dopisih iz Števerjana ne sprožili enega ali drugega vprašanja življenjske važnosti za vas. V vprašanju vodovoda sicer nismo še uspeli, upamo pa, da bo že letos ta naša borba kronana z uspehom. Dragemu Novemu listu pa kličemo: Zvestoba za zvestobo!

IZ DOLA

Že večkrat smo v listu poročali o raznih naših potrebah. Ena najvažnejših je zahteva, da se naša ljudska šola spremeni v dvorazrednico. Ob koncu šolskega leta ponovno opozarjamo oblastva, da enorazrednica nikakor ne more dovolj pripraviti naših otrok za srednjo šolo. Slovenski starši pa hočemo svojim otrokom dati srednješolsko izobrazbo, katere prvi pogoj je temeljita ljudskošolska izobrazba. Ne razumemo, zakaj se šolsko skrbništvo v Gorici tako krčevito protivi tej naši upravičeni kulturni zahtevi. Tudi letos ga opozarjamo, da je že skrajni čas, da nam vsaj z novim šolskim letom otvori dvorazrednico. Šolsko poslopje imamo in še kako lepo, učiteljev ne manjka. Kaj torej še čakate? Šolsko skrbništvo se večkrat ob takih prilikah opravičuje, da mora varčevati. Prav je, da varčujete, a ne delajte tega, ko gre za duhovni razvoj naših slovenskih otrok. Ako nam z

novim letom ne ustanovite v Dolu potrebne dvorazrednice, bomo vedeli, da hočete ovirati zdrav razvoj slovenske ljudske šole in napredek slovenskih srednjih šol.

JAZBINE

Še huje kot v Števerjanu je sodrica na vnebohod poškodovala sadje, zlasti češnje v Jazbinah. Tu so kmetovalci zares pravi bedniki, ker jim je toča že lani na Petrovo pobila ves pridelek, a so dobili le malo podpore. Beda je še toliko večja, ker je zemlja po večini last veleposestnikov, ki žal nimajo razumevanja za kolone. Saj je znano, da so morali koloni kakor tudi svobodni gospodarji lani plačati polno najemnino, čeprav niso imeli niti desetine običajnega pridelka. Trije so načini, s katerimi oblastva in zlasti kmetijsko nadzorništvo lahko vsaj nekoliko pomagajo kmetovalcem v Jazbinah, da jih rešijo pred obupom in jim vlijejejo nekoliko upanja ter veselja do dela: 1. prične naj se takoj gradnja nove cerkve v Jazbinah in naj se pri delih zaposlijo le najpotrebnejši domačini, v kolikor ne gre za strokovne delavce; 2. pristojna komisija naj pregovori trdovratne gospodarje, da primereno znižajo dajatev kolonov v naravi ali pa najemnino v denarju, saj je z ozirom na kakovost zemljišč najemnina več ko za polovico prevelika. Upoštevati morajo tudi skoro popolno uničenje lanskega pridelka in letošnje hudo oškodovanje nasadov po sodrici; 3. Kmetijski urad naj pa končno priskoči na pomoč kmetovalcem z državno pomočjo v katerikoli obliki. Nadzornik dr. Marsano, ki ima srce za kolona in kmeta, bo že našel pot, ki vodi do zaželenega cilja.

ŠTANDREŽ

V naši župniji je nadškof msgr. Ambrosi ustanovil za begunce na Kampanjuci nov samostojen vikariat. Za novega vikarja je nadškof imenoval g. Lucijana Manzinija.

Beneška Slovenija

IZ ČEDADA

Binškošne praznike smo Čedadci preživeli v znamenju vinskega sejma, ki je trajal od binškošne sobote do naslednjega ponedeljka. Otvoritve so se udeležili deželni oblastniki in drugi odličniki iz Vidma; govorov v čast vina ni manjkalo. Nato se je začelo pokušanje zlate kapljice. Taki sejmi imajo veliko privlačno silo za »vinske bratce«: iz vseh krajev pridejo in ga srkajo tako dolgo, da zlepa ne najdejo steze, ki bi jih peljala domov.

Letos so bile ulice in trgi za njih množice preozki. Mesto je to pot prav gotovo obogatelo za več milijončkov.

Najnovejša je, da so zaprli cerkvnika naše bazilike. O tem se v mestu mnogo govori, saj je bil naš »mežnar« doslej na zelo dobrem glasu. Pri zadnjih volitvah so ga izvolili celo za občinskega svetovaleca.

Ljudje, ki prihajajo iz nadiških dolin, nam pripovedujejo, da se je gonja proti slovenskim duhovnikom v zadnjem času poostрила in da so proti njim izvedli velikopotezno preiskavo, kakor da bi se šlo za kake bandite. Za vso to gonjo se moramo zahvaliti zloglasnemu »odboru za obrambo vere in domovine«. In vendar bodo nekateri še trobili, kako slabo ravnaajo z ubogimi duhovniki le onkraj

železne zaves! Ob tej priliki so postale historične zlasti nekatere učiteljice. Messaggero Veneto je 22. maja priobčil pismo, v katerem mala skupina učiteljic iz podboneške občine protestira proti pisanju Trinkovega koledarja in poziva oblastva, naj vendar enkrat preprečijo propagando slovenskih nacionalistov. Pismo so podpisale naslednje učiteljice: Iva Mucig, Angela Spagnut vdova Manzini, Angela Mucig vdova Rago, Antonia Gubana in Ennio Dorbolo; mednje se je pomotoma pomešal tudi Giuseppe Blasutig. No, mi jih ne poznamo, četudi nam njihovi priimki jamčijo, da niso iz Toskane; ni pa težko uganiti, kdo je dal pobudo za to historično pismo in s kakšnim namenom. Messaggero pravi, da je pismo najboljši dokaz, kako je vzgoja otročičev iz Nadiške doline v najboljših rokah.

Ker je v podboneški občini okoli 30 učiteljic in učiteljev, se nam res čudno zdi, da se je ujelo na limanice tete Ive in njenega duhovnega očeta le šest kalinov. Revčki se nam pa smilijo, ker na ta način le zapravljajo svoj uzel pred slovenskimi starši in njihovimi otroki.

**Ali si že poravnal
naročnino?**

Churchillov osebni policist pripoveduje

Churchill se je tudi med vojno proti koncu vsakega tedna umaknil na sveži zrak na podeželje. V vilov Chequers je prihajal navadno že v petek popoldne, in sicer v velikem spremstvu. S seboj je vlačil tuje ministre in generale in šumo sotrudnikov. Pri sebi je imel stalno troje tajnikov, osebnega pribočnika, poleg Thompsona še dva policista, sobarja, tri šoferje in dva kinematografska mehanika.

Ko je došel, se je najprej okopal. Kopeli ni nikdar opustil. V tem je bil nepopustljiv. Kopanje je zanj nujna življenjska potreba.

Spominjam se — pripoveduje Thompson — kako je nekoč dal ustaviti vlak sredi puščave v Sudanu in ukazal, naj mu prinesejo tople vode iz parnega kotla, da bi se okopal. Postavili so velikansko kad poleg železniške proge in minister je sredi gruče zijajočih in na pol nagih črncev zlezal mirno v vodo. Ko so vanj strmeli z začudenimi očmi, je vzkliknil: »Zdi se, da niso še nikoli videli nagega človeka!«

Kopel je bila zanj tudi med vojno zelo važna stvar. Ko je došel v Chequers, je bilo prvo opravilo kopanje. Iz kopalnice se je vrnil osvežen in v modri delavski opravi in ostal v njej tudi pri večerji. Kako so bili drugi imenitni gostje oblečeni, ga ni brigalo.

Za Churchilla je bil med vojno pravi počitek tudi kinematograf. Zato je jemal redno s seboj dva mehanika, da sta mu vrtela filme. Čim bolj je bilo dejanje zapleteno, tem bolj se je spočil. Zdelo se je, kakor da se na dnu njegovega duha medtem snujejo in razvijajo globlje zamisli.

Zelo ga je vedrila tudi glasba. Če je le utegnil, je odprl radio in poiskal primeren napev, najraje kako vojaško koračnico in pri tem po taktu brundal in čestokrat strumno korakal po sobi. Thompson trdi, da je Churchill brez vsakega posluha: poje krivo, in je tako muzikalen kakor — psi.

Kar je Churchilla držalo med vojno pri moči, je bilo to, da je redno po kosilu zaspal. V svojih spominih pripoveduje, da bi brez tega ne bil mogel vzdržati hudih naporov, ki mu jih je nalagala vojna. Naj je bil položaj še tako nevaren, naj je stala pred durmi še tako odločilna bitka, Churchill je vedno po kosilu zlezel v posteljo.

STRAŠEN DELAVEC

Tor mu je pomirilo živce in obnavljalo moči za delo. Delal pa je kakor črna živina in tudi sotrudnikom ni prizanašal. Njegovi trije tajniki so imeli vedno posla čez glavo. Ko se je z njimi umaknil v pisarno, je ostajal navadno tam do 3. ali 4. ure zjutraj, večkrat je pa delal kar vso noč.

Od sotrudnikov je zahteval, da delajo hitro in zanesljivo. Njegovo načelo je bilo: kar lahko takoj napraviš, tega ne odlašaj!

Thompson navaja zanimiv primer. Nekoč je Churchill potreboval neke podatke iz ministrstva vojne mornarice. Vzel je v roke telefon in poklical zanesljivega in vestnega kapetana: »Tu govori Winston Churchill. Želim, da mi poiščete...« to in to.

»Dobro, pokličem Vas, gospod Churchill, takoj po kosilu.«

»Ne, počakam kar na telefonu,« je odvr-

nil in položil slušalko na posteljo, ne da bi dal uradniku priliko za kak odgovor. Nadaljeval je svoje delo, medtem ko se je oni lotil iskanja. Po preteku nekaj časa je zabrnal telefon in Churchill je imel zaželeno podatke.

»Vselej najdejo hitreje,« se je nasmehnil Thompsonu, »če vedo, da morajo oni sami takoj poiskati.«

Tudi z ministri ni imel obzirov. Nekoč — pripoveduje Thompson — smo bili štiri dni zaporedoma v Parizu. Opravili smo težko in izčrpujoče delo in nismo takorekoč zatisnili očesa. Ko smo se vračali, so nas nad Rokavskim prelivom napadla nemška bombna letala. Nemci nas k sreči niso zadeli in proti mraku smo zdravi pristali v Londonu.

Vendar smo vsi bili telesno izčrpani. Dovolj je bilo pogledati ministra Halifaxa. Čelo Churchilla se je komaj držal pokonci. Zdelo se je, da se vsak čas zgrudi, ko se obrne k skupini in reče: »Seja ministrskega sveta je sklicana za 10. uro zvečer.«

»S svojimi močmi smo pri kraju, Winston!« je zastokal Halifax. »Ali bi ne mogli seje odložiti?«

»Res je, imamo težke dneve za seboj, seja je preložena.«

»Hvala Bogu!« se je izvilo iz duše Halifaxu.

»Preložena je na 10. uro in pol,« je pojasnil Churchill in stopil v avtomobil.

Tedaj se je Churchill bližal 70. letu starosti. Kar je normalen človek naredil v 2 ali 3 dneh, je on opravil v enem.

(Nadaljevanje)

BELI GRAD

ZAKLETI GRAD

Pravo blodišče stez in poti pod latniki cvetja vodi okrog jezera in močvar z lokvanji in črnimi labodi. Grički in kipi so vsepovsod razsejani. Mimo njih gredo steze v mali grajski pristan, mimo prave sfinge iz Egipta. Ta kip, pol žival in pol človek, se steguje kot varuh belega, zakletega gradu. Tam poleg so vklesani verzi velikega pesnika Carducci, ki je grad in park obiskal l. 1875; tako se berejo:

»O Miramare, alle tue bianche torri
attediate per lo ciel pioverno
fosche con volo di sinistri augelli
vengon le nubi.«

Res, hudourni oblaki se kot zlovešče ptice zbirajo nad belimi stolpi.

Dolgo let, skoraj sto, se je pletla zgodba za zgodbo in pozno so prišli na sled, da nekaj temnega visi nad tem belim, a zakletim gradom in nad človekom, ki si upa pod njegovo streho.

Kdor prebira zgodovino zadnjih sto let, mora s tajno grozo spoznati, kako se dvoje kletev, ki visita kot temni oblaki nad dvema nekdanj mogočnima vladarskima hišama, prepleta in strne prav tu nad Miramarom. Ti dve dinastiji sta Koburžani, ki še vladajo v Belgiji, in Habsburžani, ki so razkropljeni po svetu. Njihovi potomci, ki so se med sabo

poročevali, so po čudnem naključju prihajali v Miramar, od tu pa kot zaznamovani s prekletstvom zopet šli v nesrečno življenje. Z njimi pa vsi, ki so kakor koli v tem gradu ukazovali.

Zapisovalci uradnih zgodb so to vedeli, ali se niso smeli tega zavedati. Šele po drugi svetovni vojni, ko so ameriški ali angleški generali bivali v Miramaru in usodno končali, so se mnogi začeli zanimati za preteklost, ki tako čudno ovija ta grad.

SOBA ŠT. 203

Poveljnik ameriških zasedbenih čet na Tržaškem ozemlju, generalni major Mac Fadyen, sedi v svoji delovni sobi v južnem krilu miramarskega gradu. Prav tam je imel svoje pisarne nekdanji mehiški cesar Maksimilijan.

Zunaj je jesenski mrak že legel na grljan-ske brajde in pašine. Daleč tam na morju se svetlikajo lučice jadrnice in lampar ribičev iz Križa, ki spuščajo mreže. Z »venec« pod Prosekom in Kontovelom se že oglašča burja, ki zavija čudno pesem med borovci in kostanji miramarskega parka.

General bere v razsvetljeni sobi zadnja poročila in časopisne članke. Nenadoma ga nekaj presune, ko bere o smrti generala Moo-

ra, svojega prednika, ki je tudi tu stoloval. Razburjene misli švigajo generalu skozi možgane; saj je šele pred nekaj dnevi neki časnikar v častniškem klubu razkladal, da visijo hude kletve nad gradom. Fadyen, nevoljen udari po mizi in odloži časnike. Mar je res kaj na teh pravljicah? Stopi k oknu in se zazre v daljavo čez plivajoče morje. Še se tam zaznajo obrisi Tankega in Debelega rtiča in prav zadaj na obzorju kipi pod večerno nebo šilasti stolp katedrale v Piranu. Mac Fadyen se obrne in z jezo pozvoni. Majordom se tiho prikloni na pragu.

»Ekscelenca?«

»Žarometi naj se pripravijo, grad naj se razsvetli! Ljudem bom pokazal, da ameriški vojak ne veruje v pravljice. Ste mar tudi vi kaj slišali o miramarskih strahovih?« se zaničljivo posmeje in nervozno premetava papirje na pisalniku.

»Ekscelenca,« si upa prigovarjati dvornik z zalisci, »pomislite, da je v tej hiši cesarica Elizabeta in cesar M...«

»Nič, nič,« preseče general, »seveda vi menite sobo številka 203, ki je vendar zaprta. Tudi ta soba naj se odpre in prezrači, da zgine z vetrom vred tudi tisto strašilo. prazno in votlo...« A njegove oči spet preletijo zadnji stolpec tržaškega večernega lista, kjer stoji novica, da je general Moore daleč na Koreji — nenadoma zginil.

Sluga se prikloni in gre, da izpolni ukaz. Maje s plešo in s čudno slutnjo v srečju prižiga sveče v srebrnih svečnikih po vseh sobanah.

(Nadaljevanje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

160. LETNICA USTANOVITVE SLOVENSKE ŠOLE NA KATINARI.

PROSLAVA V LONJERJU

Dne 5. junija t. l. je bila v Lonjerju proslava 160-letnice ustanovitve slovenske šole na Katinari. Pripravili so jo njeni bivši učenci na dvorišču pri »Zupanovih«. Spored je obsegal pevske in plesne točke, prizore s petjem in govor. Medtem ko so se ljudje zbirali, je igrala domača godba na pihala. Po kratkem pozdravnem uvodu, katerega je na zbrano občinstvo naslovil g. Karel Cok, je nastopil mešani pevski zbor Lonjer-Katinara, ki ga je vodil najprej mladi, toda v svojih kretnjah prožni Karel Cok, nato pa zborov pravi in iz prejšnjih nastopov že znani vodja Just Lovrenčič. Vidno je, da je zboru všeč in drag glasbenik in narodni buditelj, Boljunčan Fr. Venturini, saj so od štirih pesmi, ki jih je zbor zapel, bile kar tri njegove: »Pozdravljena domovina«, »Milica« in »Na vročem Vzglavju«. Opaziti je bilo, da neka sopranistka izstopa iz celotnega zbora: pevka bi morala svoj sicer lepi glas krotiti in paziti, da ga spoji z ostalimi, kajti vzor vsakega zbora je doseči ubrano lepo petje, kar pa dosežemo samo, če se posamezni glasovi zlijejo v eno.

Nato je domačinka, učiteljica Ana Kalanova, podala pregled zgodovine katinarske šole, v kolikor je mogla črpati iz zapisov, ki so za nekatera časovna razdobja popolni, za druga nezadostni ali pa sploh manjkajo. Iz govora je bilo razvidno, koliko je preteklim rodovom na tem nemirnem kosčku zemlje bila slovenska šola pri srcu.

Solski otroci so pod vodstvom iste gospe Kalanove pogumno in s primernim poudarkom zapeli Maksa Pirnika »Zdravljico« in »Tam doli za našo vasjo« ter odigrali prizor s petjem »Mladost«. Ta del sporeda je bil najbolj prisrčen in ljubeč. Prizori so se odigrali na besedilo narodnih pesmi, kakor »Venček na glavi se« (Slovensko dekle), »Jaz pa vrtič bom kopala« itd. Lep je bil zlasti tisti, ko so tri deklice v prikupno pisanih oblekah med pesmijo »Delaj, delaj, dekle pušeljca« pri besedah »Za klobuk t'ga bom pripelal« res pritrdile vsaka svoj pušelj za klobuk trem dečkom. Lep in duhovit je tudi zadnji prizor: ob besedilu pesmi »Bratci, vesel vsja« so namesto vinca sladkega in čistega kot sonce, kakor poje narodna pesem, nalili v kozarce mleka in jih ob petju »Glažke nalijmo si, ven ga popij mo vsi!« pogumno izpraznili.

Mešani pevski zbor iz Boljuna, ki ga vodi Drago Zerjal, ima vse pogoje, da se razvije v dober zbor. Malokdaj vidi človek pred seboj razmeroma tako številni zbor (bilo jih je 34), sestavljen iz samih mladih pevcev. Zapeli so: Venturinijevo »Mornarja«, Vodopivčev »Ptica« in Aljažovo »Opomin k veseljcu«.

Moški pevski zbor »Lipa« iz Bazovice je odpel tri pesmi: Foersterjevo »Planinska«, Maroltovo »Dobil sem pisemce« in Zajčeva »U boj...« Res je, da

je pogum hvalevredna vršina, vendar čisto ni na mestu. Hočem reči, da je bolje, če se maloštevilni zbor s šibkimi tenorji ne loti zahtevne skladbe, kot je Zajčeva »U boj«, ki ima za značilno oznako »Allegro con fuoco, con forza«, ki se na koncu povzpne do poudarjanja As v ff, da ne omenjam besedila. Ta pesem pride do pravega in polnega izraza šele, če jo izvaja številno in glasovno močan zbor. Moder zborovodja mora poiskati in izvajati skladbe, primerne zmogljivostim svojih pevcev. Zbor sta vodila izmenoma Rafael Grčič in Viktor Stopar.

Mešani zbor iz Boršta, ki ga vodi Drago Petaros, poje občuteno in z dobro dinamiko. Novost je predstavljala »Naša pesema«, posvečena Bregu, ki jo je zložil Ferluga.

Zadnji je nastopil moški zbor iz Rovt pod vodstvom Celestina Vekjeta. Ljudje so se spraševali, kje in kako so se mogli v tako majhnem kraju najti tako številni pevci. Na odru je bilo zbranih 28 moških. Se v večjih vaseh je dokaj težko uresničiti kaj takega! Kot prvo so zapeli Vogričovo »Lahko noč«, kjer so bili pevci nekoliko negotovi, bodisi zaradi netočnih vstopov, bodisi zaradi razvlečenega tempa in nezlitosti visokih glasov. Ostale, narodna

Večer Koroških Slovencev

V ponedeljek, 30. maja, so goriške Slovence razveselili s svojim pestrim sporedom kulturnega večera Korošci. Prireditelje koroških Slovencev so za nas vedno svojevrstni kulturni dogodek. To pot so v glavnem nastopili Selani, ki sta jih vodila za lepoto pesmi in slovenske besede vneta koroška duhovnika, g. Zalete in pevovodja prof. Mihelič. Mešani in moški zbor Selanov sta nam podajala v dovršeni obliki religiozno, narodno in umetno slovensko pesem. Občinstvo se je zlasti navdušilo ob lepem rajanju in recitiranju mladenk iz gospodinjstev šole, ki jo odlično vodi č. sestra Gonzaga. Najbolj živo so na nas vplivale pesmi Milke Hartmanove, ki je brez dvoma najboljša koroška pesnica, kajti vsa njena lirika je zares občutna in globoko doživeta. Ob nastopu koroških Slovencev vsak izmed nas prav živo občuti, da nam je ob Zili stekla naša narodna zibelka in da je zemlja pod Dobračem in ob Gospe sveti prešinila z nedosegljivo globino in milino slovenskega narodnega duha. Zato vsi tako radi poslušamo slovensko koroško pesem, ki je poleg vse melodiozne lepote prenapolnjena tudi z zares zdravim in šegavim ljudskim humorjem. Hvaležni smo vam, dragi koroški bratje in sestre, za vsi veliko poštrevnost in ljubezen do naroda, ki jo tako jasno izpričujejo vsi vaši kulturni nastopi.

ZA NAŠE ZDRAVJE

Zakaj smo nervozni?

V ameriški reviji »The American Weekly« nam priznani zdravnik za živčne bolezni Richard H. Hoffman opisuje vzroke nervoznosti človeka 20. stoletja. V svojih štiridesetletnih zdravniških praksih je preiskal na tisoče in tisoče bolnikov, ki so tožili zaradi glavobola, nespečnosti, visokega krvnega pritiska, pomanjkanja teka in splošne živčnosti. Pri večini bolnikov je dognal, da pojavi nerazumevanja ali oni obliki niso organskega izvora, ampak da se pojavljajo zaradi neurejenega življenja. Kakšno zdravilo je predpisal svojim bolnikom? Morda kaka pomirjevalna sredstva, injekcije ali kaj drugega? Kaj še? Veste, kaj jim je svetoval? Poslušajte in začudili se boste: »Ne bodite sužnji telefona in ure! To je ključ do vašega zdravja.«

TELEFON

»Kaj pa ima telefon opraviti z našimi živci,« me boste vprašali. O, veliko! Pomislite kolikokrat na dan vam hreščeči zvonec nenadno prekine delo, v katerega ste zatopljeni, ali kolikokrat na dan vam prekine blaženi počitek. Da, še v postelji vam ne da miru niti pri jedi. Kdo more potem trditi, da nam telefon ne piše živcev!

Telefonu se v današnji poslovni dobi prav gotovo ne moremo odreči, pač pa se lahko omejimo na njegovo uporabo ali oglušimo do skrajnosti zvoncec. Najbolje pa je, če ga namestimo izven delovnega

prostora, da nas ne pretresa njegov rezek klic.

Na vsak način pa ni treba slušalke takoj nervozno dvigniti, ko vas pokliče zvonec, ampak opravimo to počasi, da se duševno pripravimo na spremembo dela.

URA

Tudi ura nam pogosto piše kri. Omenjeni zdravnik celo trdi, da je pravi zaslužnjak modernega človeka ki živi v veri, da nima nikdar časa. Prav zaradi tega napačnega mišljenja preganja človeka čas od ranega jutra do poznega večera. Statistično je dokazano, da je 9 desetih vseh nesreč na cesti, doma in pri delu kriva pretirana naglica. Človek živi namreč v prepričanju, da mora vse hitro opraviti, da ga čas ne prehití.

Kako odpravimo to zlo, ki je zasidrano v naši duševnosti? Predvsem ne smemo biti sužnji dnevnega reda. To se pravi: če se veliko dela in nam zato časa zmanjkuje, ne smemo nervozno hiteti, ampak odložimo nekaj dela na naslednji dan. Bo treba pač bolj zgodaj vstati in nadoknaditi zamujeno. To je sicer preprosto nasvet in vendar kako malo ljudi se ga posluša.

Človek naj bo gospodar dneva, ne pa dan trinog človeka.

Mnogotere umetnosti obvlada človek, vendar naj eno je pozabljen: znati živeti, t. j. izločiti vse škodljive in uničujoče činitele, ki kvarno vplivajo na naše življenje.

»Primorska fantovska«, balada Borisa Krnica »Krešimir I.« in Zajčeva »Slepec Marko«, so bile boljše. Zbor razpolaga z dobrim glasovnim materialom in s polnimi in globokimi basi. Z rednimi vajami in temeljitim učenjem bi ta zbor utegnil doseči visoko umetniško raven.

Folklorna skupina iz Brega, ki je trikrat nastopila in z venčkom jugoslovanskih kol zaključila proslavo, je veliko doprinesla k pisanosti celotnega sporeda. Skupina nastopa prožno in naravno, kar je zasluga njene vadiateljice Olge Gorjupove.

Prireditve se je končala ob 19. uri, nakar so ljudje posedli okoli miz ali pa so se začeli razhajati. Za lep spored in številno udeležbo gre čast tistim, ki so proslavo zamislili in izvedli. ZJ

Uspehi Slov. filharmonije

Orkester Slovenske filharmonije je 20. maja začel gostovati po raznih italijanskih mestih. Najprej je nastopil v Aquili z dvema koncertoma. Na prvem je izvajal uverturo k Verdijevo operi Moč usode, Čajkovskega IV. simfonijo in dva Beethovnova klavirski koncerta, na drugem je pa bila osrednja točka večera III. Beethovnov klavirski koncert. Na prvi prireditvi je kot solistka nastopila Rosanda Corradini, na drugi pa znamenita italijanska pianistka Orpella Santoliquido. Koncerta je vodil ljubljanski dirigent Jakov Cipci. Občinstvo, ki je obkrat napolnilo do zadnjega kotička dvorane, je z velikim navdušenjem pozdravilo izvajanje orkestra ki je moral ponoviti Gotovčev simfonični kolo.

Se večji uspeh so ljubljanski filharmoniki doživeli v Sassariju na Sardiniji, kjer so imeli štiri koncerte. Tudi tam je občinstvo popolnoma zasedlo dvorano in sprejelo goste s tako prisrčenim in navdušenim odobravanjem, kot ga pri nas le malokdaj poznamo. Vsakokrat je moral orkester dodajati točke izven napovedanega sporeda. Razni sardinski listi, kot n. pr. La Nuova Sardegna in Corriere dell'Isola, so se na široko razpisali o Slovenski filharmoniji in priobčili o koncertih izredno laskave ocene.

V drugi polovici turneje je prevzel vodstvo dirigent Lovro Matačić. Ljubljanski filharmoniki bodo nastopili še v Bariju, Bologni, Ferrari, Milanu, Brešci, Trentu in Trevisu.

Kulturne vesti

Pred kratkim so na Švedskem predvajali jugoslovansko-norveški film Krvava pot, ki prikazuje trpljenje jugoslovanskih internirancev v nacističnih taboriščih na Norveškem. Vsi tamkajšnji listi so to plo pozdravili delo ter poudarili dobro igranje jugoslovanskih in norveških igralcev, uspešno režijsko sodelovanje Kore Bergströma in Radoša Novakoviča ter filmsko zgodbo Sigurda Evensmoga.

Eden največjih sodobnih slovenskih grafikov Miha Maleš je pretekli mesec razstavil v Mariboru svoja grafična dela, in sicer razne monotipije, litografije, akvatinte, jedkanice, lesoreze in barvne keramične izdelke. Razstavljena dela so ponovno potrdila, da je Maleš izurjen v vseh grafičnih zvrsteh ter da je zrela umetniška osebnost, ki družji v prijetnem ravnovesju sodobne likovne pridobitve s svojskosti lastnega liričnega občutja in navezanostjo na domača likovna tla.

Znani sovjetski operni pevec A. Pirogov, ki je nedavno gostoval v Jugoslaviji, je v moskovskem listu Večernjaja Moskva zelo ugodno ocenil sposobnost jugoslovanskih pevcev in dirigentov, zlasti nastope pevcev beograjske opere Melanije Bugarinovičeve, Petroviča in Starca ter izkušenega in talentiranega dirigenta Danona.

V Moderni galeriji v Ljubljani razstavlja svoja dela znani angleški kipar Henry Moore, ki je izrazil predstavnik sodobnega kiparstva ter spada med najuglednejše moderniste v svetu. Leta 1948 je prejel na Biennalu v Benetkah mednarodno nagrado za kiparstvo. Izmed njegovih del so znani zlasti relief za postajo podzemne železnice v Londonu, Mati božja in dete, spomenik v Darlington Hallu, trije stoječi liki v londonskem parku in mnoga druga.

Letos julija bo v Benetkah mednarodni kongres umetnostnih zgodovinarjev. Na njem bodo Jugoslavijo zastopali trije umetnostni zgodovinarji, med njimi profesor ljubljanskega vseučilišča dr. France Stele.

GOSPODARSTVO

ZATIRANJE KOLORADSKEGA HROŠČA JE OBVEZNO

Opozorjamo vse, ki so sadili krompir, da morajo zatirati krompirjevca ali koloradskega hrošča. Tako govori oblastvena odredba.

Pa četudi bi ne bilo ukaza, je v korist posamezniku in skupnosti, da se ta škodljivec, če ne že zatre, pa vsaj omeji. Če pa bi vsi napravili svojo dolžnost, bi ga lahko zatrili.

Za uničevanje koloradskega hrošča je v trgovini na razpolago vse polno sredstev, tako da je izbira težka. Naše navodilo pa je:

1. Arzenati uničijo vse ličinke, ne uničijo pa hrošča. Arzenat uniči namreč škodljivca, ki je použil z arzenatom oškropljeni list, torej je samo želodčni strup in zato neprimeren, ker imamo boljša zatiralna sredstva, in sicer:

2. DDT v obliki »gesarola« in gamezan v obliki »Lingex 25«. »Gesarol« rabimo lahko v dveh oblikah, in sicer kot prah za pršenje z žveplalnikom ali pa kot raztopino v vodi. Z »gesarolom 50« napravimo iz enega kilograma 500 litrov učinkujočega škropiva. »Lingex 25« uporabljamo samo kot škropivo. S 100 grami »Lingexa 25« napravimo 200 litrov škropiva proti koloradarju. Z isto količino pripravimo 100 litrov škropiva proti listnim ušem. Torej je proti ušem potrebno močnejše škropivo kot proti koloradarju. Kdor se mora boriti proti ušem in proti koloradarju, naj napravi najprej močnejše škropivo in poškropi proti ušem. Ostanek škropiva naj potem razredči z enako množino vode in poškropi proti koloradarju.

»Gesarol« in »Lingex 25« vplivata kot želodčni strup, pa tudi kot dotikalni in dihalni, medtem ko lahko črva povaljate v arzenatu in bo kljub temu ostal živ.

SADNEMU DREVJU PRIMERNO OBLIKO!

Sedaj je za to najprimernejši čas, ko so poganjki še mladi, še nežni in se z lahkoto dajo pravilno usmeriti.

Pravilne kotlaste oblike ne boš dal breskvam, če ne boš s primernimi oporami — trstikami ali palicami — usmeril poganjke v zaželeno smer. Seveda ne smeš poganjke preveč pripogibati, da se ne nalomijo. Podlaga kotlaste oblike naj bodo trije poganjki, iz katerih naj se razvijejo 3 glavne veje, tako imenovane vodnice. Če nimaš na mladem breskovem drevesu potrebnih treh vejic, temveč samo en močan poganjek, ki se je razvil iz lanske poletje vcepljenega spečega očesa, potem prikrajšaj ta poganjek nad tremi dobro razvitimi očesi, iz katerih se bodo razvile 3 potrebne vejice.

OBVESTILO KMEVALCEM

Fitopatološki zavod sporoča, da se je tudi letos pojavila, posebno na Krasu, listna gosenica (*Lymantria dispar*), ki dela hudo škodo na gozdnem listnatem drevju, predvsem na hrastu. Pričela je napadati tudi sadno drevje, ki ga popolnoma ogoli in s tem ograža letošnji pridelek.

Listna gosenica — *Lymantria dispar* — je metulj, ki kot gosenica uničuje razno sadno drevje. Gosenica je rjave barve s sivimi marogami, kosmata, ki lahko doseže dolžino 7 cm.

Ako kmetovalci zapazijo v njihovih sadovnjakih poškodbe po tej gosenici, se lahko obrnejo na Kmetijsko nadzornišтво v ulici Ghega 6, ki jim bo nudilo potrebna pojasnila in pomoč za umno in takojšnjo borbo proti škodljivcu.

Če imaš mlada hruškova drevesa, katerih ne misliš vzgajati v piramido, temveč v prosi špalir (sistem Feragutti), ki ne sme biti nikdar previsok, skrajšaj že sedaj premočne poganjke.

Sploh moraš večkrat pregledati drevesca, ki jih želiš vzgajati v nizkih oblikah, posebno pa kotlastih. Pravilno ravnaš, če že sedaj odstraniš vse poganjke, ki ne rastejo v pravilno smer ali ki bi bili pozneje v napotje drugim. Sedaj napravljene male ranice se na drevesu hitro zarastejo in drevesce trpi mnogo manj, kot če ga obrezuješ pozimi.

Če si precepil češnje, jabolane ali druge vrste sadnega drevja v precep ali v glavo, kamor si vložil več cepičev in so vsi pognali, potem pusti v glavi samo najmočnejšega: iz tega se bo razvil močan vrh, medtem ko bi več poganjkov iz iste glave dalo le šibke veje in nikdar močnega, enotno oblikovanega drevesa.

PRESADITE KORUZO!

Marsikje je kuruza prerodka, ker ni na pravem mestu izšla, ali pa je mlado rastlinico kaj uničilo. Mnogi kmetovalci tožijo, da jim delajo velikansko škodo strune, ki uničujejo korenine in se zarijejo tudi v stebelce, ki kmalu ovene, ker ga strune razjedajo od znotraj.

Uničevanje strun je poglavje zase, o katerem smo že pisali in bomo ponovno v kratkem. Od strun napadeno stebelce je obsojeno, ker mu v tem stanju ne moremo pomagati.

Sportni pregled

NOGOMET

Jugoslovanska liga. 24. kolo: izidi: BSK-Proleter 3:1, Crvena zvezda-Lokomotiva 4:0, Železničar-Hajduk 3:2, Spartak-Radnički 0:1, Zagreb-Sarajevo 2:1, Vojvodina-Dinamo 0:1, Vardar-Partizan 0:0.

V lestvici vodita Hajduk in BSK s 34 točkami. Sledijo Dinamo 31, Crvena zvezda 29, Partizan 28, Sarajevo in Vojvodina 24, Zagreb 23, Radnički in Spartak 21, Proleter 18, Železničar 17, Vardar 15, Lokomotiva 9.

Dve nedelji pred koncem prvenstva je BSK dohitel Hajduka na vrhu lestvice. Splitčani, ki so igrali brez Beare, so morali pustiti v Sarajevu obe točki domačemu moštvu. Kljub temu pa imajo vedno še največ možnosti za zmago; igrali so namreč eno tekmo manj kot Beograščani in zato jim bo težko ušel naslov državnega prvaka.

Lepo igro je pokazal zagrebški Dinamo proti Vojvodini. Z drugič zaporedoma je ta klonila na lastnem igrišču. Moštvo, ki šteje v svojih vrstah tri četrtine državnega četverokota (Boškova, Hrštica in Veseljnovića), očividno ni v polni moči. Omembe vreden je uspeh Radničkega nad Spartakom in pa gladka zmaga Zvezde nad Lokomotivo.

Italijanska liga. 32. kolo: izidi: Fiorentina-Torino 2:2, Genoa-Milan 0:8, Inter-Lazio 2:1, Juventus-Bologna 5:1 (odigrana v soboto), Napoli-Atalanta 1:0, Novara-Udinese 3:3, Pro Patria-Catania 2:1 (odigrana v četrtak), Roma-Sampdoria 1:1, Spal-Triestina 1:0. Stanje po 32. kolu: Milan 45, Udinese 41, Napoli, Roma, Bologna in Fiorentina 37, Juventus 36, Inter in Torino 33, Sampdoria 31, Catania, Genoa in Triestina 29, Lazio 27, Atalanta in Novara 26, Spal 23, Pro Patria 20.

Italijanska nogometno prvenstvo se je dejansko že končalo. Ve se, kdo bo prvi in kdo drugi. Ravno tako vemo, kateri dve moštvi bosta zadnji. Edino še za tretje mesto, ki je pa le častno, tekmuje (!) pet moštev.

Milan je v nedeljo zaigral, kot se spodobi prvaku. Osem golov je natresel ubogemu Franzosiju, ki je

Pridelek kuruze pa bo najvišji, če bo kuruza pravilno gosta; ne sme biti ne preredka in ne pregosta. Kuruza s šibkejšo raščo mora imeti na vsakem štirjaškem metru površine po 5 do 6 stebel, z močnejšo raščo pa 3,5 do 4,5.

Če ni na štirjaškem metru toliko stebel, je pač potrebno kuruza podsaditi: vzeti stebila, kjer so pregosta in jih presaditi tja, kjer manjkajo. To delo opravljamo proti večeru ali pa v oblačnih dneh. Najprej napravimo jamico, kjer naj novo steblo raste, potem pa z lopato dvignemo za presaditev določeno stebelce z vsemi koreninami in ga prenesemo v pripravljeno jamico, kjer stebelce nekoliko pritisnemo v zemljo in malo obsujemo. Če presajeno stebelce še nekoliko zalijemo, ne bo v rasti prav nič zaostajalo. Seveda ne smemo presajati premočnih stebel, ki imajo že zelo razvito korenine. Najprimernejša so stebila, ki so 15 do 20 cm visoka in ne višja od 25 cm.

ŠTEVILO KONJ PADA

Na vsem svetu je danes še okoli 70 milijonov konj. Njihovo število se iz leta v leto krči, kar je pač posledica mehanizacije. Po mestih ni več kočij, bogataši ne kažejo več svojih razkošnih kolesjev, temveč se vozijo z avtomobili. V kmetijstvu traktor nadomešča konjsko vprego bolj in bolj.

Po posameznih državah redijo konje (v tisoč glavah): Rusija 10.000, ZDA 9280, Argentina 7200, Brazilija 6500, Kitajska 3800, Meksiko 2600, Francija 2350, Nemčija 2200, Kanada 2000, Poljska 1800, Pakistan 1500, Anglija 800, Italija 700, Rumunija 700, Jugoslavija 620.

bil pa kljub temu najboljši od svojega moštva! Nordhal je s tremi goli, ki jih je zabil v nedeljo, uvrstil prvo mesto v lestvici strelcev. Liedholm, Schiaffino, Ricagni in Nordhal so igrali, kot jih že dolgo nismo videli. Udinese je dosegla 21, zaporedno uspešno tekmo in tako izenačila Juventusov rekord. Vse druge tekme so se pa zdele dolgočasno opravljanje dolžnosti, ki se ji ne moreš izogniti. Zato pa je občinstvo nagradilo igralce v marsikateri tekmi — z žvižganjem.

KOLESARSTVO

Končal se je »Giro d'Italia«. Popolnoma nepričakovano je v predzadnji etapi Magni pobegnil s Coppijem in tako odnesel nesrečnemu Nenciniju končno zmago pred nosom. Nencini, ki se je dobro branil v gorskih etapah, je v predzadnjem teku ravno v kritičnem trenutku, ko je sledil Magniju in Coppiju v njunem begu, prekluknal zračnico in tako izgubil dragocene minute, katerih ni mogel več nadoknaditi. Fiorenzo Magni je tako dobil svoj tretji »Giro«.

Vrstni red: 1. Magni, ki je porabil 108 ur, 56 minut in 13 sekund. 2. Coppi s presledkom 13", 3. Nencini 4'08", 4. Geminiani 4'51", 5. Coletto 7'19", 6. Moser 8'01", 7. Fornara 9'16", 8. Botella 14'10", 9. Wagtmans 16'03", 10. Koblet 20'16".

Delne zmage so si osvojili Fantini v Trstu, nato Conterno, Dotto, Coppi in Koblet.

BASEBALL

6. kolo: izidi: L. Inter-Roma 10:3, Giants-Firenze 7:6, Lazio-CUS Milano 16:1, Nettuno-Calze Verdi 9:5.

S A H

2. t. m. je bilo odigrano v prostorih »Società Scacchistica Triestina« šahovsko srečanje med omenjenim klubom in »Partizanom« iz Beograda, ki je jugoslovanski moštveni državni prvak.

Zmagali so gostje 6:4, kar pa je bil za domačine uspeh.

Posamezna srečanja: Trajković-Filipović 1/2:1/2, Božić-dr. Berginc 1:0, Andrić-Laković 0:1, Jovanović-Daveglia 1/2:1/2, Molerović-Baša 1/2:1/2, Stojanović-Spinetti 1:0, Petrović-Prey 1:0, Čegarević-dr. Paulin 1:0, Lazarević-Pirona 0:1, gospodična Sabljčić-Schreiber 1/2:1/2.

Prvi imenovani so gostje.

C. B.

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

št. 16

Tarzan, kralj džungle

Mesec dni hoda proti jugovzhodu, tako so pravili, je živel čuden narod. Ti ljudje so nosili bleščeče rumene okraske in njihovo orožje ter celo kuhinjska posoda, vse je bilo iz take kovine. Bili so divji. Njihovo mesto je obdano z visokim zidom.

Drugi dan se je vrnil oddelek lovcev z vestjo, da se nedaleč od vasi pase čreda slonov. Vse se je pripravilo na lov. Carovnik je opravil obrede za srečen lov in ob zori je odšla četa vitkih vojščakov na pohod.

»Hudobni so«, je rekel Buzuli, »barve niso ne bele ne črne. Vsi pa so poraščeni kakor gorila Bolgani. Od nas jih je videl samo glavkar. Ko je bil mlad, je spremljal svojega očeta in oddelek vojščakov v njihovo mesto. Pomisli, ujete vojščake so požrli.«

Tik pred odhodom so vojščaki še divje zaplesali. Tudi Tarzan je z njimi poskakoval in tulil. Bil je pravi divjak med divjaki. Ko so jo ubirali po sledi slonove črede, se je veselo smejal in šalil s črni mi možmi.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Zvečer je Tarzan vprašal glavarja o nekdanjem pohodu. Ta mu je pripovedoval, kako je romal k njim ob mogočnih rekah in čez divje gore. »Počakaj, da mine deževje, pa vzamem nekaj vojščakov in pojdem s teboj,« je končal.

Tarzanovi beli zobje so se večkrat veselo zbleščali, ko je pomislil na svoje bele prijatelje. Če bi ga zdajle videli! »Kako hitro sem padel«, je pomislil. A v srcu se mu to ni zdelo padec. Pomiloval je Evropejce, sužnje oblek, opravkov in zabav.

Skrivnost

D^{RJA} FU-MANČUJA

ROMAN - Spisal: Sax Rohner - Prevedel: A. P.

Fu-Manču se je dotaknil nekega skritega zvonca. Ogaben, rumen človek z brazgotino na licu je vstopil, s seboj pa je prinesel pladenj, na katerem je bila skodela z neko kadečo se tekočino, najbrž juho, in steklenica rdečega vina.

Ko deček ni več kazal nikakih posebnih znakov in kakor da bi se bil pravkar prebudil iz običajnega spanja, je začel svoj obed. Karamaneh pa me je previdno vodila po hodniku nazaj v sobo, v kateri sva najprej bila. Srce mi je poskočilo, ko je opica nenadoma skočila mimo naju v spodnji del sobane in iskala gospodarja.

»Vidite,« je rekla Karamaneh z drhtečim glasom, »da ni mrtev! Toda brez Fu-Mančuja je zame mrtev. Kako naj ga pustim, ko ima življenje Aziza v svojih rokah!«

»Dobiti mi morate tisto steklenico ali pa nekoliko tiste tekočine,« sem ji razlagal. »Toda povejte mi, kako napravi videz smrti?«

»Ne vem povedati,« je odvrnila. »Nekaj dene v vino. Čez kako uro bo Aziz spet tak, kakršnega ste videli. Toda glejte!« Odprla je malo slonokoščeno škatlo in vzela iz nje stekleničko, ki je bila do polovice napolnjena z motno rumeno tekočino.

»Dobro!« sem rekel in jo spravil v žep. »Kdaj bo najprikladnejši čas, da zgrabimo Fu-Mančuja in rešimo našega brata?«

»O tem vas bom obvestila,« je zašepetala, odprla vrata in me hitro gnala iz sobe. »Nocoj odide proti severu; toda nocoj ne smete priti. Brž! Brž! Po hodniku. Vsak hip me lahko pokliče.« Tako sem imel v žepu stekleničko učinkovitega sredstva, ki je bilo neznano zapadni znanosti, in še enkrat sem se zazrl v Karamanehine oči, potem pa stopil ven v ozko ulico, iz ozračja blagih vonjav skrivnostne hiše v smrad obrežnih ulic.

Proti severu

»Ukreniti moramo vse potrebno, da bo hiša nemudoma napadena,« je dejal Smith. »To pot sva si najinega zaveznika gotova!«

»Toda držati morava njej dano obljubo,« sem ga pretrgal.

»Za to se brigaj ti, Petrie,« mi je odvrnil prijatelj. »Jaz posvetim vso svojo pozornost Fu-Mančuju!« je srdito dejal.

Sprehajal se je po sobi, grizel svojo pipo, da so mu čeljustne mišice kar izstopile. Bronasta harva njegove polti mu je še povečala sijaj sivih oči.

»Kaj sem ves čas zatrjeval?« mi je zdajci nazaj čez ramo zabrusil — »četudi je bila Karamaneh eno izmed najbolj nevarnih

RADIO TRST A

Nedelja, 12. junija ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz cerkve sv. Justa; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše: Carobni klub; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Verdi: Izbor iz opere Ernani; 16.00 Malo za šalo, malo za res; 19.00 Lehar Franc: Luksemburški grof, 3 dej.; 20.30 Cilea: Adriana Lecouvreur, 4 dej.

Ponedeljek, 13. junija ob: 12.55 Poje ženski duet; 14.00 Lahke melodije; 18.00 Sibelius: Koncert za violino in orkester; 19.5 Mamica pripoveduje; 21.15 Slovenski vokalni oktet; 22.00 Književnost in umetnost.

Torek, 14. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 18.27 Smetana: Vltava; 18.40 Koncert Vide Jagodičeve; 19.15 Radijska univerza: Kemijska sestava živih bitij; 19.30 Richard Strauss: Suita iz opere Kavalir z rožo; 21.00 Radijski oder: Squarzina: Zadnji krajec.

Sreda, 15. junija ob: 13.30 Lahke melodije igra duo Marris-Primani; 18.30 Z začarani police: Tri verižice in biser; 19.00 Respighi: Rimski vodnjaki; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Predavanje: Demokracija in totalitarni socializem; 21.15 Poje Helena Plevel; 22.00 Zadnja knjiga Pregljevega izbranega dela.

Četrtek, 16. junija ob: 12.00 Potovanje po Italiji: Assisi; 18.00 Dve Vivaldijevi skladbi; 19.15 Radijska univerza: Carnelutti: Stranke pri procesu; 20.30 Gorenjski kvartet; 21.00 Dramatizirana zgodba: Merimée: »Colombas«.

Petek, 17. junija ob: 12.00 Predavanje: Umetni diamanti; 13.30 Glasba po željah; 18.00 Koncert v A-molu za violino in orkester; 18.30 Z začarani police: Deklica in roparji; 18.40 Poje Pavel Pokorny; 19.15 Sola in vzgoja: Z naših šolskih razstav; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 22.00 Književnost: Misli ob branju Shawa.

Sobota, 18. junija ob: 12.00 Povrtina in zdravje: Paradižnik; 13.30 Iz opernega sveta; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Salonski orkester; 17.30 Rossini: Pelpela; 19.15 Radijska univerza: Oblčila starih Rimljanov; 21.00 Malo za šalo, malo za res.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 8. junija si dal oz. dobil za:

ameriški dolar	624—629	lir
avstrijski šiling	23,75—24,50	lir
100 dinarjev	85—88	lir
100 francoskih frankov	166—169	lir
nemško marko	146—148	lir
pesos	18—21	lir
švicarski frank	145,75—146,75	lir
zlat	712—715	lir
napoleon	4075—4175	lir

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

TEDENSKI KOLEDARČEK

12. junija, **nedelja**: 2. pobinkošna, Janez F.
13. junija, **ponedeljek**: Anton Pad, Zlatana
14. junija, **torek**: Bazilij, Brislav
15. junija, **sreda**: Vid, Dragomir
16. junija, **četrtek**: Tratimir
17. junija, **petek**: Adolf, Bodin
18. junija, **sobota**: Efreim, Bogdan

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 112: Na vitu mi polži pregrizujejo sadike paradižnikov, žrejo mi radič, solato in sploh vso zelenjavo. Kako bi to preprečili?

Odgovor: V treh zaporednih navodilih za mesečno vrtnarjeva opravila smo svetovali razkužiti vrtno zemljo z »geodrinom«, katerega raztrosiš koma 1/2 kg na 100 kv. m površine. Ker tega nisi napravil, imaš sedaj polže. Proti tem uporabljaj seda zastrupljene otrobe, ki jih razstaviš v malih kupčkih po pol žlice okoli gredice, ki jo želiš zavarovati. Kupčki naj bodo na razdalji ene pedi. Če zvečer razstaviš take kupčke, boš že naslednje jutro našel vse polno mrtvih ali napol mrtvih polžev.

Vprašanje št. 114: Ali lahko sadim v vinogradu med trte nizki fižol?

Odgovor: To zavisi od starosti trt in razdalje, na katero so trte vsajene. Med letošnji in lanski nasad trt prav lahko sadite nizki fižol, med starejše trte pa samo v primeru, da znaša razdalja med trtami vsaj poldrugi meter. Seveda morate fižolu posebej gnojiti, ker ne sme fižol krasiti trtam gnojila, ki je njim namenjeno. Če pa je vinograd v sušni legi, odsvetujemo sajenje fižola, ker bi izčrpal še ono malo vode, ki je trtam na razpolago.

Vprašanje št. 115: Pred 3 leti sem vsejal večno deteljo ali lucerno in vmes tudi nekoliko trave. Danes je ostalo prav malo detelje in skoraj sama trava. Ker pa je detelja z malo trave mnogo bolj izdatna za živino, vprašam: Zakaj se detelja (lucerna) tako hitro izgubi, saj bi morala trajati več let, zato ji pravijo 7-letna? Ali bi se njeno življenje dalo podaljšati s kakšnim umetnim gnojenjem? Ali naj posejem deteljo še enkrat?

Odgovor: Lucerna ali večna detelja oziroma 7-letna detelja ni večna in le redka stebila dočakajo 7. leto. V trgovini ni pristnega semena, ker so zlahtna stebila pomešana z mnogimi drugimi, kar slabša dobroto pridelka. Pridelovalci semen v okolici Padove vzgajajo že nekaj let dolgotrajno lucerno, a pridelanega semena je premalo, da bi ga stavili v prodajo: seme prodajo kar pod roko. Detelje se poleg tega hitreje izgubljajo kot trave, ker nimata ti dve vrsti rastlin enakih zahtev glede življenjskih pogojev. Trave so manj zahtevne kot detelje. Posebno velja to glede kalija. Detelje ga zahtevajo v lahko dosegljivi obliki in v velikih količinah, trave se zadovoljijo z manjšo količino in tudi v tež-

je dosegljivi obliki. Zato pa poženejo detelje na vsaki senožeti, katero pognojite s kalijem. Zato je gnojenje s kalijem edino sredstvo, s katerim podaljšamo dolgotrajnost detelje, ki je za tako gnojenje tudi hvaležna. Ne zadostuje samo podsejati deteljo, potrebno je tudi gnojiti s kalijem.

Iz Gorice

RAZSTAVA

Dijaki učiteljskega, nižje srednje in strokovne šole bodo od 11. do 20. junija razstavili risbe in ročna dela v prostorih nižje srednje šole v ulici Randaccio. Otvoritev razstave bo v soboto, 11. t. m., ob 11. uri. Razstava bo odprta vsak dan, tudi ob nedeljah, od 10. do 12. ure.

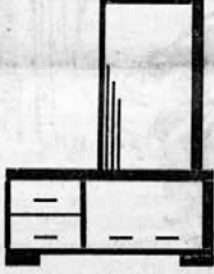
NOVI NAJEMNINSKI ZAKON

S prvim junijem t. l. je stopil v veljavo novi najemninski zakon za stanovanja, ki uživajo najemninsko zaščito. Gre torej le za tako imenovano »blokirano« stanovanja. Ta stanovanja bodo uživala najemninsko zaščito še do 1960. leta. Ako se pa stanovanjska kriza do tedaj ne izboljša, bo pač predvidoma zakonodajalec prisiljen najemninsko zaščito zopet podaljšati. Po novem zakonu sme gospodar povišati od 1. junija dalje najemnino stanovanj za 20 odstotkov, najemnino javnih lokalov pa za 40 odstotkov. Ne sme pa povišati najemnine vojnim invalidom, upokojencem, ki nimajo drugih dohodkov, in vsem onim, ki živijo v težkih gospodarskih razmerah in v slabih ter nezdravih stanovanjih. Za reševanje najemninskih sporov je pristojna pretura.

Iz Trsta

VESEL DOGODEK

V družini dr. Edija Zetka, profesorja v Dolini, praznujejo te dni zelo vesel dogodek. Rodil se je sinček Aleš, ki je osrečil starše in posebno še »mnote«. Iskreno čestitamo.

TOVARNA

Princič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

doktorjevih orožij, je vendarle bila orožje, ki se nekega dne obrne proti njemu. Ta dan se začneja.

»Počakati morava na njeno obvestilo.«

»Tako je.«

Ob mreži je iztresel pipo, potem pa rekel: »Ali si lahko količkah misliš, kakšne vrste tekočina je v steklenički?«

»Niti najmanj. In prav nič je ne morem odvzeti za kemijsko preiskavo.«

Nayland Smith je iznova stlačil tobak v razgreto pipo, pri čemer ga je skoraj prav toliko stresel na tla. »Ne morem čakati, Petrie,« je dejal. »Kar skeli me, da bi se lotil dela. Vendar, napačna poteza, pa ...« Nažgal si je pipo in strmел skozi okno.

»Seveda bom vzel s seboj iglasto vbrizgalko,« sem pojasnjeval. Smith ni ničesar odgovoril.

»Da bi le vedel, iz česa je sestavljeno sredstvo, ki povzroči zdnevno smrt,« sem nadaljeval, »pa bi moja slava za dolgo preživela moj pepel.«

Ne da bi se obrnil, je Smith odgovoril: »Rekla je, da je nekaj dal v vino.«

»Da, v vino.«

Zavladal je molk. Moje misli so zabredle h Karamanehi, ki jo je imel Fu-Manču v sponah, ki so bile močnejše ko vezi suženjstva. Ker je njen brat Aziz visel med življenjem in smrtjo, kaj je mogla storiti drugega kot izvrševati povelja prekanjenega Kitajca? Kak pokvarjen yeleum je bil ta človek! Ako bi mogli

zaklad skrivnostne modrosti, ki jo je nakopičil morda on, edini živeči človek, uporabiti za bolne in trpeče, bi ime doktorja Fu-Mančuja z zlatimi črkami zablestelo poleg drugih v zgodovini zdravilstva. Iznemada se je Nayland Smith obrnil, izraz njegovega lica pa me je presenetil.

»Poglej za naslednji vlak v L. ...!« se je zadr.

»V L. ...? Kaj ...?«

»Tam je vozni red. Niti minute ne smeva zgubiti.«

V njegovem glasu je bil ukazovalni poudarek, ki sem ga prav dobro poznal, iz oči pa mu je žarela neizogibna potreba po udeleževanju.

»Čez pol ure — zadnji.«

»Morava ga dobiti.«

Brez kake nadaljnje pojasnjevalne besede je oddrvel oblačit se, zakaj vse popoldne je bil v svoji domači halji korakal po sobi in brez prestanka kadil. Kmalu sva odhitela ter skočila v prvi taksi, ki je privozil mimo. Smith je spodbujal moža k naglici in z mrzlično naglico, ki je bila značilna za prijateljevo delo ob važnih prilikah, sva se odpeljala. Nestrpno je pogledoval skozi okno in si mečkal uhlj.

»Vem, da mi boš oprostil, stari fant,« je dejal, »toda v glavi imam majhen načrt, s katerim se ukvarjam. Imaš s seboj reči, ki sem jih omenil?«

»Da.«

(Nadaljevanje v prihodnji številki)